

4 PRÁVNÍ ROVINA LICENCOVÁNÍ FOSS A PROBLÉM ABSOLUTNÍ BARIÉRY

4.1 Nutné vlastnosti právního řádu

Abychom vůbec mohli hovořit o tom, že v podmínkách konkrétní jurisdikce je FOSS licencování možné, musí taková jurisdikce vykazovat jisté základní vlastnosti. Předně musí taková jurisdikce obecně poskytovat počítačovým programům autorskoprávní ochranu, a to jako dílům literárním. Dále je nutné, aby taková jurisdikce byla spolehlivě ovládána zásadou legální licence (tedy principem, že každý může činit, co není zákonem zakázáno).

Konečně je zcela nezbytné, aby nad rámec těchto dvou vlastností pozitivních, které vytvářejí základ právní roviny FOSS licencování, nevykazoval tento právní řád vlastnosti, které FOSS licencování znemožňují (absolutní bariéru). Za „**absolutní bariéru**“ budeme považovat stav, kdy právní řád nějakým způsobem znemožňuje formální stránku FOSS licencování, zejména tím, že nepřipouští možnost veřejné kontraktace a zároveň nepřipouští ani možnost vzniku licenčního vztahu jednostranným právním jednáním.

Těmto vlastnostem právního řádu, nutným z hlediska FOSS licencování, se budeme věnovat v této kapitole.

4.2 Ochrana počítačových programů autorským právem

Pokud by počítačové programy nebyly chráněny autorským právem, nemohlo by FOSS licencování vůbec existovat. Podstata právní roviny FOSS licencování tkví právě v **autorskoprávní ochraně počítačových programů**.

FOSS licence jsou licence podmíněné. Dovolují nabyvateli licence určité chování, jehož hranice jsou vymezeny právě podmíněnostmi. Pokud nabyvatel licence tyto hranice překročí (tedy pokud stanovené podmínky poruší), FOSS licence zanikne (otázkou zůstává, zda s účinky *ex tunc*, či *ex nunc*). Nabyvatel licence tak ztrácí svůj status (tedy přestává být nabyvatelem licence) a stává se (pokud počítačový program nadále užívá) pouhým delikventem. Tato jeho případná delikvence přitom pramení přímo ze zákona,⁷³ nikoliv „jen“ z porušení smluvního závazku.

⁷³ Srov. čl. 4 SW Směrnice.

V prostředí Evropské unie se v této souvislosti nabízí otázka, zda porušení ustanovení licenční smlouvy k počítačovému programu, týkající se práv duševního vlastnictví nositele autorských práv k tomuto programu, spadá pod pojem „porušení práv duševního vlastnictví“ ve smyslu SW směrnice.

SDEU dospěl k závěru, že porušení ustanovení licenční smlouvy k počítačovému programu pod tento pojem spadá.⁷⁴ Zároveň uvedl, že určení odpovědnostního režimu použitelného v případě porušení autorských práv k počítačovému programu nabyvatelem licence k tomuto programu spadá do pravomoci členských států, ale že nositeli autorských práv musí být umožněno požívat záruk stanovených uvedenou směrnicí bez ohledu na režim odpovědnosti použitelný podle vnitrostátního práva členských států.⁷⁵

Právě autorské právo lze vnímat jako instrument, který umožňuje poskytovateli licence přiměřet jejího nabyvatele k žádoucímu chování (jeho chování reálně regulovat). Pokud by autorské právo počítačové programy nechránilo, měl by „poskytovatel licence“ možnost regulovat chování „nabyvatele licence“ (pomineme-li možnost, že mu počítačový program fakticky vůbec neposkytne) jedine tak, že mu jej poskytne se smluvním závazkem.

Príslušný smluvní závazek by však samozřejmě vyvolával účinky toliko *inter partes*, a tedy by nemohl zavazovat třetí osoby, kterým „nabyvatel licence“ počítačový program (byť třeba v rozporu se zmíněným smluvním závazkem) poskytné dále. Tyto další osoby by posléze (v prostředí absentující autorskoprávní ochrany) již užívaly počítačový program po právu. „Poskytovatel licence“ by neměl prakticky žádný instrument k regulaci jejich následného chování.

Smluvní odpovědnost, která může dobře fungovat v relacích *inter partes*, v globálním prostředí, na němž je FOSS licencování založeno, a které vyžaduje právní účinky *erga omnes*, přirozeně selhává. V takovém pojetí je třeba model stavět na **odpovědnosti deliktů**. Předpoklady pro ni přináší právě autorské právo. Autorskoprávní ochrana počítačových programů tedy není překážkou, ale je naopak základní podmínkou, kterou se právní řád musí vyznačovat, má-li pro FOSS licencování vytvářet základní předpoklady.

Pro FOSS licencování nicméně nepostačuje jakákoliv autorskoprávní ochrana počítačových programů, ale právě ten způsob jejich autorskoprávní ochrany, na němž existuje rozsáhlý mezinárodní konsenzus. Má-li FOSS licencování v podmínkách příslušného právního řádu fungovat, **je nezbytné, aby počítačové programy tamtéž byly chráněny jako díla literární**.⁷⁶

⁷⁴ Rozsudek SDEU *IT Development SAS proti Free Mobile SAS* ze dne 18. 12. 2019, věc C-666/18.

⁷⁵ Srov. Kudláčková, I., Přehled aktuální judikatury I/2020. *Revue pro právo a technologie*. 2020, roč. 11, č. 21 (s. 177 až 178). Dostupné z: <https://journals.muni.cz/revue/article/view/13489> [cit. 31. 03. 2025].

⁷⁶ Srov. Stamatoudi, I., Torremans, P. *EU copyright law: A commentary*. Cheltenham, UK Northampton, MA, USA: Edward Elgar, 2014, (s. 93 až 95).

Zmíněný mezinárodní konsenzus je zajištěn zejména článkem 10 odst. 1 TRIPS⁷⁷, kde se podává:

„Počítačové programy, ať už ve zdrojovém nebo objektovém kódu, jsou chráněny jako literární díla podle Bernské úmluvy (1971).“

Dále pak se podává v článku 4 WCT⁷⁸:

„Počítačové programy jsou chráněny jako literární díla ve smyslu článku 2 Bernské úmluvy. Tato ochrana se vztahuje na počítačové programy bez ohledu na způsob nebo formu jejich vyjádření.“

V prostředí Evropské unie je tento konsenzus potvrzen především článkem 1 odst. 1 SW Směrnice,⁷⁹ kde se podává:

„V souladu s ustanoveními této směrnice chrání členské státy počítačové programy autorskými právy stejně jako literární díla ve smyslu Bernské úmluvy o ochraně literárních a uměleckých děl. (...)“

Odhlédneme-li od prostředí Evropské unie, je stejné (tedy literární) pojetí autorskoprávní ochrany počítačových programů zajištěno také vnitrostátním právem dalších klíčových jurisdikcí, včetně Spojeného království Velké Británie a Severního Irska⁸⁰ i Spojených států amerických.⁸¹

FOSS licencování ve značné míře spočívá v regulaci chování ohledně zdrojového kódu (což je jedna z forem vyjádření počítačového programu chráněného jako díla literárního). FOSS licencování je postaveno na faktu, že bez souhlasu autora zdrojový kód nelze užívat (zejména rozmnožovat), ani modifikovat. Tento fakt úzce souvisí právě s mezinárodně uplatňovanou literární povahou autorskoprávní ochrany.

Legislativní řešení autorskoprávní ochrany počítačových programů v podobě literární ochrany nebylo jediné možné, a rozhodně není ideální.⁸² Autorskoprávní ochrana se mohla soustředit třeba výhradně na vizuální či audiovizuální dojem (ostatně autorskoprávní ochrana grafiky rozhraní vyloučena není), či na jakoukoliv jinou (než literární) uměleckou či vědeckou kvalitu počítačového

⁷⁷ Sdělení č. 191/1995 Sb., o sjednání dohody o zřízení Světové obchodní organizace (WTO).

⁷⁸ Sdělení č. 33/2002 Sb.m.s., o přístupu České republiky ke Smlouvě Světové organizace duševního vlastnictví o právu autorském.

⁷⁹ Srov. Cook, T. *EU intellectual property law*. Oxford: Oxford Univ. Press, 2010, (s. 79 až 82).

⁸⁰ Srov. Copyright, Designs and Patents Act 1988 (čl. 3 odst. 1).

⁸¹ Srov. Copyright Act of 1976, Pub. L. No. 94-553, 90 Stat. 2541 (§ 101 až 102).

⁸² Srov. Polčák, R. In: Polčák, R., Koukal, P., Leška, R. *Autorský zákon: praktický komentář s judikaturou*. Praha: Leges, 2020, (s. 56 až 57).

programu, která by reflektovala jeho specifickou (částečně průmyslověprávní) povahu.⁸³

Na široké mezinárodní úrovni však bylo zvoleno řešení literární, které brání nedovolenému (byť i jen částečnému) kopírování kódu počítačového programu, a to zdrojového i strojového. Celá koncepce FOSS licencování z tohoto pojetí vychází.

Napříč jednotlivými jurisdikcemi nalezneme i jiné prostředky právní ochrany počítačových programů, které jsou odlišné od autorského práva (včetně formální právní ochrany, zejména ochrany patentové). Na rozdíl od autorského práva však nejsou tyto další prostředky právní ochrany, z hlediska existence FOSS licencování, podmínkou. Nezřídka budou tyto další prostředky právní ochrany rozvoj FOSS licencování spíše komplikovat.⁸⁴ Každopádně však dávají celému fenoménu další rozměr a jeho aktérům poskytují další možnosti strategického postupu.⁸⁵

4.3 Zásada legální licence

Právní rovina FOSS licencování samozřejmě nemůže spočívat jen v samotné právní ochraně počítačových programů, ale nutně také v možnosti souvisejících právních dispozic s nimi. K tomu je nutné, aby příslušný právní řád byl založen na zásadě legální licence. Tato zásada, která prakticky spočívá v pravidle „co není právem zakázáno, je právem dovoleno“, v oblasti FOSS licencování působí ve vztahu k autorskoprávní ochraně jako nutný protipól, a vyvažuje vhodně její účinky. Neformální autorskoprávní ochrana je totiž autorovi počítačového programu v četných jurisdikcích zákonodárcem prakticky oktrojována (nemůže se jí vzdát).

Představme si situaci, kdy by autorskoprávní ochrana jednoduše nebyla doprovázena zásadou legální licence. Takovou povahu by mohla mít např. koncepce, kdy (autorský) zákon by stanovil, že právní jednání, jimiž autor poskytuje souhlas s užitím díla třetí osobou, smí autor činit jen v případech, které zákon výslovně předpokládá. Zároveň by zákon kupříkladu stanovil, že licenci k užití díla smí autor poskytovat jen právnickým osobám „řádně“ sdruženým ve státem aprobovaném svazu.

I kdyby následně zákonodárce, na rozdíl od uvedeného příkladu, byl ve výčtu dovolených jednání relativně „velkorysý“, nebyla by taková situace s FOSS licencováním slučitelná. FOSS licencování je založeno na straně poskytovatele licence na velkorysosti, a to na zcela mimořádné (v případě permissivních licencí), či alespoň vysoce specifické (v případě copyleftových licencí). Tato (nutná) velkorysost úzce souvisí s otevřeností licence. Přestože FOSS licencování je bez autorského

⁸³ Srov. Telec, I., Tůma, P. *Autorský zákon: komentář*. Praha: C. H. Beck, 2019. Velké komentáře, (s. 716).

⁸⁴ Srov. Meeker, H. *Open source for business: a practical guide to open source software licensing*. North Charleston, SC: CreateSpace Independent Publishing Platform, 2020, (s. 189 až 195).

⁸⁵ Guibault, L., Daalen, O. van. *Unravelling the myth around open source licences: an analysis from a Dutch and European law perspective*. The Hague: T.M.C. Asser Press, 2006. Information technology & law series 8, (s. 144 až 145).

práva nemyslitelné, je zřejmé, že zmíněnou velkorysostí ze strany poskytovatele licence (autora) je autorské právo mnohdy ohýbáno „až na doraz“.

Vedlejší ujednání, jimiž se jednotlivé FOSS licence mezi sebou liší (diferenční atributy), jsou pak mnohdy projevem značné právní kreativity. Právě jistota jednajících subjektů, že nezakazuje-li právo jejich jednání, je takové jednání bez dalšího dovoleno, je tak z hlediska FOSS licencování klíčová.

Je třeba mít dále na paměti, že současný okruh FOSS licencí téměř jistě není konečný. Těžko předvídat, jaká konkrétní ustanovení se stanou součástí budoucích FOSS licencí, jejichž znění dosud neznáme. Možnost tvořit nové FOSS licence, reflektující např. budoucí technologické trendy, které dosud neznáme, a očekávat, že takové nové FOSS licence budou příslušnou jurisdikcí aprobovány již z toho důvodu, že taková nová ustanovení předmětná jurisdikce nezakazuje, může být klíčová nejen pro rozvoj FOSS licencování obecně, ale i pro realizaci konkrétního softwarového projektu.

Zásada legální licence pak úzce souvisí s univerzálností FOSS licencí. Význam zásady legální licence se v souvislosti s FOSS licencováním totiž nejzřetelněji projevuje tehdy, kdy příslušný právní řád neumožňuje veřejnou kontraktaci a kdy zároveň explicitně neupravuje ani možnost poskytnutí licence cestou jednostranného souhlasu poskytovatele licence. Právě v těchto případech, kdy jednu koncepci právo neumožňuje, a o druhé mlčí, lze s poukazem na zásadu legální licence stále ještě argumentovat, že FOSS licence i tak poskytnuta byla, protože není přijatelné, aby právo vnucovalo ilegalitu právnímu poměru, který nezakazuje a který odpovídá vůli příslušných aktérů. Pokud z jakéhokoli důvodu nelze v konkrétním případě hovořit o vzniku smluvního konsenzu, stále může být z jednání autora (tedy poskytovatele FOSS licence) nicméně velmi dobře patrné, že ten se zásahem do svého autorského práva souhlasil.

Tomuto jeho souhlasu pak musí být rozhodným právem dopřána právní relevance. **Poskytnutý souhlas** musí vylučovat, aby se autor (tedy poskytovatel licence) následně domáhal s úspěchem soudní ochrany před jednáním nabyvatele licence, které bylo z jeho strany dříve odsouhlaseno. Výjimku by snad mohl představovat jen případ, kdy rozhodné právo by vyslovení takového souhlasu autoru výslovně zakazovalo.⁸⁶ Teoreticky by výjimku mohl představovat také případ, kdy příslušný souhlas by byl (svým rozsahem) nepřípustný vzhledem k tomu, že by směřoval k eliminaci efektu autorského práva jako základního lidského práva autora.⁸⁷

Zásada legální licence je zásadní nejen pro umožnění FOSS licencování jako takového a pro jeho rozvoj, ale také pro analýzu konkrétních právních poměrů, které v souvislosti s FOSS licencováním vznikají. Při analýze právních poměrů, které vyvěrají v konkrétních případech z FOSS licencování a z dalších případných souvisejících smluv, je tato zásada výrazným majákem. Upozadňuje totiž úlohu otázky „A to

⁸⁶ Srov. Myška, M. *Veřejné licence*. Brno: Masarykova univerzita, 2014. Spisy Právnické fakulty Masarykovy univerzity v Brně Řada teoretická 497, (s. 127).

⁸⁷ Srov. čl. 17 odst. 2 Listiny základních práv Evropské unie, Úř. věst. C 326, 26. 10. 2012, s. 391–407, 2012/C 326/02.

se smí?“, která dokáže zkomplikovat již tak dost komplikovaný prostor. Nahrazuje ji postulátem: „Proč by to nešlo?“

Zásada legální licence je (nejen) v souvislosti s FOSS licencováním základním zdrojem právní jistoty. Je způsobilá přimět k liberálnímu závěru, souladnému s potřebami rozvoje FOSS licencování, i takového soudce, který není bezprostředně veden pragmatickým přístupem. Při analýze právního řádu (z hlediska jeho souladu s FOSS licencováním) neexistuje důležitější otázka než: „Je tento právní řád skutečně založen na zásadě legální licence?“

Od této otázky je třeba jednoznačně odlišovat otázku, zda jsou v příslušném právním řádu obsaženy (například v souvislosti s licenční smlouvou jako smlouvou nominátní) právní normy, které FOSS licencování komplikují. Tedy takové právní normy, které redukuje autonomii vůle a související smluvní svobodu.

Takový stav je z hlediska rozvoje FOSS licencování jistě nepříznivý, a to zejména, jedná-li se o právní normy kogentní. Přítomnost takových norem indikuje, že je dána FOSS licencování v předmětném právním řádu určitá bariéra. Takový stav však neznamena bez dalšího, že příslušný právní řád není založen na zásadě legální licence.

Přítomnost četných kogentních (tím méně pak dispozitivních) právních norem, které budou FOSS licencování klást překážky, nezmění ničeho na faktu, že příslušný právní řád je založen na zásadě legální licence (je-li tomu tak). Dokud musí normotvůrce, který aktivně klade bariéry autonomii vůle, vynakládat *ad hoc* „příkazovací“ či „zakazovací“ normotvornou námahu, lze zásadu legální licence stále ještě považovat za naplněnou.

Otázku, zda zkoumaný právní řád je založen na zásadě legální licence, je záhodno analyzovat vždy v jeho (reálném) vnitrostátním prostředí, a to nejen z hlediska jejího legislativního zajištění, ale také z hlediska fakticity. Hledisko mezinárodních závazků (tedy rovina mezinárodního práva veřejného) není postačující.

Nejvýznamnější mezinárodní smlouvy, které se týkají lidských práv (kde by vyjádření předmětné zásady bylo lze očekávat) její explicitní vyjádření neobsahují. V nejvýznamnějších mezinárodních smlouvách lze hovořit v lepším případě o jejím implicitním provedení, což je jak případ Evropské úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod,⁸⁸ tak Mezinárodního paktu o občanských a politických právech,⁸⁹ tak dokonce i Listiny základních práv Evropské unie,⁹⁰ tedy moderního smluvního dokumentu.⁹¹

⁸⁸ Srov. čl. 8, 10, 11 a 18 sdělení č. 209/1992 Sb., o Úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod, ve znění protokolů č. 3, 5 a 8.

⁸⁹ Srov. čl. 17, 18, 19, 21 a 22 vyhláška č. 120/1976 Sb., o Mezinárodním paktu o občanských a politických právech a Mezinárodním paktu o hospodářských, sociálních a kulturních právech.

⁹⁰ Srov. čl. 7, 10, 11, 12, 21 a 52 Listiny základních práv Evropské unie, Úř. věst. C 326, 26. 10. 2012, s. 391–407, 2012/C 326/02.

⁹¹ Není bez zajímavosti, že zatímco moderním dokumentům již nestojí zásada legální licence za explicitní zmínku, v Deklaraci práv člověka a občana (1789) bylo její vyjádření výslovné: „Svoboda znamená možnost činit vše, co neškodí druhému. Tudíž výkon přirozených práv každého člověka nemá mezí, leč těch, které zajišťují ostatním členům užívání týchž práv. Tyto meze nemohou být stanoveny jinak než zákonem.“ (článek 4).

Ať již je zanedbání explicitního vyjádření této zásady v mezinárodních smlouvách svérázným projevem sebevědomí signatářských států (že něco tak samozřejmého ani nemá smysl zmiňovat), či smutným projevem faktu, že tyto dokumenty po signatářských státech vskutku takový závazek nevyžadují, každopádně nejsou mezinárodní smlouvy spolehlivou platformou pro závěr, že právní řád signatářského státu plnohodnotně spočívá v zásadě legální licence. Má-li být závěr o zajištění této zásady v konkrétní jurisdikci skutečně spolehlivý, je třeba příslušné důvody hledat v jejím vnitřním prostředí.

Pro takový závěr jsou nejvhodnější explicitní záruky na úrovni ústavního práva. Postačí však i explicitní záruky na úrovni práva podústavního, případně i implicitní legislativní záruky, jsou-li v praxi skutečně dlouhodobě dodržovány (zejména jsou-li dlouhodobě a spolehlivě následovány judikatorně).

Pokud nicméně jinak není pochyb, že zkoumaná jurisdikce je moderním právním státem, jehož hospodářství spočívá na tržním řádu, půjde o silný indikátor, že tato jurisdikce je založena na zásadě legální licence.⁹²

4.4 Absolutní bariéra

4.4.1 Pojem absolutní bariéry

Výše uvedené dvě charakteristiky právní roviny FOSS licencování, totiž **právní ochrana počítačových programů autorským právem jako díla literárního a zásada legální licence**, musejí být splněny kumulativně, a to pozitivně (tj. musejí být objektivním právem aktivně dány).

Právní rovina FOSS licencování je nicméně dotvářena i jednou charakteristikou negativní. Aby FOSS licencování bylo příslušnou jurisdikcí umožněno, je nutné, aby tato jurisdikce nekladla FOSS licencování absolutní bariéru.

O **absolutní bariéře**, kladené FOSS licencování ze strany rozhodného práva, je namístě hovořit tam, kde vznik licenčního vztahu ve smyslu FOSS licence je vyloučen *a priori*, a to bez ohledu na znění příslušné FOSS licence. Jde o případy, kdy FOSS licencování je vyloučeno, protože nelze naplnit jeho formální stránku.

Naproti tomu, pokud rozhodné právo FOSS licencování obecně umožňuje (formální stránku FOSS licencování naplnit lze), toliko některá ustanovení konkrétních FOSS licencí s ním nejsou slučitelná, ať již jsou neslučitelná zcela, či jsou slučitelná jen v určitém rozsahu, je namístě hovořit toliko o relativních bariérách, jimž se podrobně věnujeme na jiném místě této monografie.

Absolutní bariéra je spojena se stavem, kdy zkoumaná jurisdikce obecně vůbec neumožňuje vznik licenčního vztahu ve smyslu FOSS licence (ve formálním smyslu). Jinak řečeno, právní poměr ve smyslu FOSS licence sice (materiálně) může

⁹² Srov. Hayek, F. A. von, Ježek, T. *Právo, zákonodárství a svoboda: nový výklad liberálních principů spravedlnosti a politické ekonomie*. Praha: Prostor, 2011, (s. 185 až 190).

v individuální relaci mezi poskytovatelem a nabyvatelem vzniknout. Nepovede však k efektu FOSS licencování, protože právním řádem nejsou vytvořeny předpoklady k naplnění principu veřejnosti či otevřenosti, a tedy ani přímosti licencování. O takovém stavu hovoříme zejména, jsou-li kumulativně splněny dále uvedené podmínky.

Dále uvedené případy nicméně nepředstavují jedinou možnost absolutní bariéry. Proti podstatě FOSS licencování může právo útočit i dalšími způsoby, jimiž budou narušovány principy veřejnosti, otevřenosti či přímosti. Typicky bude-li právo „oktrojovat“ kogentními normami rozsáhlou, neredukovatelnou odpovědnost poskytovatele licence (například „ve prospěch“ spotřebitele), či jej zavazovat k rozsáhlým zárukám, bude povaha FOSS licence ve formálním smyslu právem prakticky vyloučena (protože taková regulace je v rozporu s esenciálními znaky veřejných licencí). Právě tak může být *a priori* znemožněno FOSS licencování například tehdy, bude-li právní řád platnost právního jednání podmiňovat užitím svého úředního jazyka (odlišného od angličtiny).⁹³

4.4.2 Nepřípustnost veřejné kontraktace

Dříve jsme si uvedli veřejnost jako jednu ze základních vlastností FOSS licencí (ve formálním smyslu), která pro FOSS licence vyplývá (spolu s otevřeností) z jejich členství v širší „rodině“ veřejných licencí.⁹⁴ Připusťme však, že způsob kontraktace, který je s touto vlastností (totiž veřejností) spojen, je poněkud svérázný.⁹⁵ Nebude tak zdaleka samozřejmostí, že z tohoto specifického postupu rozhodné právo dovodí právně závazný smluvní konsenzus.

Jednotlivé právní řády mohou vnímat různě především neadresnost oferty, a to zejména v kontextu následné konkludentní akceptace. Tento stav zpravidla vede k tomu, že poskytovatel licence se o uzavření (licenční) smlouvy vůbec nedozví, a ani nemá povědomí o identitě nabyvatele licence.⁹⁶

Jednotlivé jurisdikce se mohou nepochybně lišit v míře i rychlosti, v níž své obecné soukromé právo moderním obchodním trendům přizpůsobují.⁹⁷ Při právní analýze slučitelnosti konkrétní jurisdikce s FOSS licencováním tak je nanejvýš vhodné zkoumat, zda rozhodné právo veřejnou kontraktaci vůbec umožňuje.

⁹³ Srov. Metzger, A. (ed.). *Free and Open Source Software (FOSS) and other Alternative License Models: A Comparative Analysis*. Cham s.l.: Springer International Publishing, 2016, (s. 21 až 22).

⁹⁴ Srov. Myška, M. *Veřejné licence*. Brno: Masarykova univerzita, 2014. Spisy Právnické Fakulty Masarykovy Univerzity v Brně Řada teoretická 497, (s. 81 až 83).

⁹⁵ Srov. např. McDonagh, L. In: Shemtov, N., Walden, I. *Free and open source software: policy, law, and practice*. Oxford, United Kingdom: Oxford University Press, 2013, (s. 88 až 90).

⁹⁶ V prostředí právního systému angloamerického jsou předpoklady pro tento způsob kontraktace dány přinejmenším od konce 19. století (srov. rozhodnutí anglického odvolacího soudu *Carlill v Carbolic Smoke Ball Co.*).

⁹⁷ Možnost uzavření smlouvy bez výslovného přijetí návrhu na uzavření smlouvy není však nutně spojena až s dobou po příchodu informačních a komunikačních technologií. Srov. Krčmář, J. *Právo občanské III. Právo obligační*. Praha: Wolters Kluwer, 2014, (s. 32).